

Společenství nezávislých států – SNS

(rus. *Содружество Независимых Государств*),

- organizace zahrnující 12 z 15 bývalých svazových republik Sovětského svazu,
- sídlo Minsk,
- vzniklo na podzim 1991 jako volný svazek postsovětských států s nově získanou samostatností,
- pobaltské státy (Estonsko, Lotyšsko, Litva) se odmítly stát součástí SNS, jelikož považovaly své předešlé členství v SSSR za nedobrovolné a ilegální,
- při olympijských hrách v roce 1992 v Albertville a Barceloně vystoupili sportovci členských zemí SNS poprvé a naposled ve společných barvách, v rámci jednoho týmu,
- význam organizace je spíše symbolický ve smyslu návaznosti na SSSR,
- vytvoření zóny volného obchodu (od roku 2005)

Členské státy SNS:

stát	hlavní město	rozloha (km ²)	počet obyvatel
ARMÉNIE	Jerevan	29 800	3 800 000
ÁZERBAJDŽÁN	Baku	86 600	7 500 000
BĚLORUSKO	Minsk	207 600	10 400 000
GRUZIE	Tbilisi	69 700	5 500 000
KAZACHSTÁN	Astana	2 717 000	16 900 000
KYRGYZSTÁN	Biškek	198 500	4 450 000
MOLDÁVIE	Kišiněv	33 700	4 300 000
RUSKO	Moskva	17 075 400	143 000 000
TÁDŽIKISTÁN	Dušanbe	143 000	5 650 000
TURKMENISTÁN	Ašchabat	488 100	4 400 000
UKRAJINA	Kijev	603 700	52 000 000
UZBEKISTÁN	Taškent	447 400	22 400 000

Rusko

Rozloha: 17 mil. km² (největší stát světa)

Počet obyvatel: 143 mil. (odhad červenec 2005)

Délka pobřeží: 37 653 km

Extrémní body: *nejnižší bod:* Kaspické moře -28 m

nejvyšší bod: El'brus 5 633 m

Věková struktura:

0-14 let: 14.6 %

15-64 let: 71.3 %

65 let a více: 14.2 %

Kojenecká úmrtnost: 15,4 zemřelých na 1000 živě narozených

Národnostní struktura:

Rusové 79.8 %, Tataři 3.8 %, Ukrajinci 2 %, Baškirci 1.2 %, Čuvaši 1.1 %, další a nespecifikovaní 12.1% (sčítání lidu 2002)

<u>Rozloha</u>	17 075 200 km ²
<u>Počet obyvatel</u>	143 420 309 (8. na světě, 2005)
<u>Hustota zalidnění</u>	8/km ²
<u>Jazyk</u>	ruština, jazyky jednotlivých autonomních oblastí a republik
<u>Náboženství</u>	Pravoslaví, Islám, šamanismus
<u>Hlavní město</u>	Moskva
<u>Státní zřízení</u>	Federativní republika
<u>Prezident</u>	Dmitrij Medveděv (k 1. 11. 2010)
<u>Měna</u>	rubl (RUR)

Rusko, oficiálním názvem **Ruská federace**, je s rozlohou 17 075 200 km² největší země na světě. Zahrnuje značnou část východní Evropy a drtivou část severní Asie.

Podnebí

rozsáhlé území – rozdílné klimatické oblasti

velké střídání teplot v průběhu roku – zimy jsou studené, léta teplá

jihozápad (oblast stepí) – studené zimy, horká léta, v létě málo srážek

černomořské pobřeží – mírné zimy, teplá léta

Sibiř – velmi studené zimy, krátká a chladnější léta s dostatkem srážek; Sibiř a Dálný východ se nacházejí v pásmu věčné zmrzlé půdy (permafrost), která působí značné problémy při výstavbě.

Povrch

- reliéf je převážně rovinatý, mimo pohoří Ural, které tvoří hranici mezi evropským Ruskem a Sibiří a Kavkaz s nejvyšší horou Elbrusem
- Východoevropská nížina
- Západosibiřská rovina – na východ od Uralu, bažinatá, protékána veletoky Obu s Irtyšem a Jenisejem.
- nejvyšší pohoří na východě je Altaj s četnými ledovci

Vodstvo

režimy odtoku řek:

východoevropský	Volha (největší hospodářský význam), Dněpr
sibiřský	Ob (nejdelší), Jenisej (nejvíce vody), Lena, Amur, Irtyš

jezero Bajkal – nejhlubší jezero světa (přes 1620 m), strategicky významná zásobárna pitné vody

Rusko obklopují moře tří světových oceánů: Severního ledového (moře jsou mělká a po většinu roku pokrytá ledem), Tichého, Atlantického (moře obou těchto oceánů zamrzají jen krátce nebo vůbec)

Problémy Ruska

Po vzniku nezávislého, postsovětského Ruska v zemi zavládla bída, která trvala celá 90. léta. Spousty státních podniků zkrachovaly, a ti, kteří zůstali zaměstnání, ještě neměli jistotu pravidelné výplaty. Objevila se i korupce a organizovaný zločin. V zemi se začal rozmáhat zločin a kriminalita, vznikla vrstva extrémně bohatých a extrémně chudých. V roce 1998 vyhlásilo Rusko bankrot. Až za vlády prezidenta Putina se začala situace zlepšovat. Na druhou stranu ale přibývají nová rizika, jako například terorismus.

Závažný problém, jehož řešení je v nedohlednu, představuje nízká porodnost, která obzvláště u obyvatel ruské národnosti patří mezi nejnižší na světě. Tento údaj se ovšem netýká některých neruských národností, zejména pak těch, u nichž převládají vyznavači islámu.

Ekonomika

Ruská ekonomika je v současnosti devátá nejsilnější na světě. Rusko má stále klíčový význam ve světovém hospodářství. Od roku 1999 zažívá ekonomický růst, podílí se na něm jak zdražení surovin na celosvětových trzích, tak i restriktivní politika vlády vůči dovozu. Rusko má tak také aktivní obchodní bilanci; **více vyváží než dováží.**

V ekonomické aktivitě má **dominantní postavení metropole Moskva**, která tvoří hrubý domácí produkt z jedné třetiny, je zde také **nejvyšší životní úroveň** v zemi. Severovýchod – Sibiř – pak v podstatě slouží jako surovinová základna.

Těžba surovin

Hlavními těženými surovinami jsou ropa, zemní plyn, hnědé uhlí a nikl. Těží se také zlato, diamanty, železná ruda. Rusko má ohromné zásoby ropy a titanu. V zemi existují velké společnosti, zaměřené na těžbu ropy – Jukos, Sibněft, Juganskneftgaz

<u>ropa</u>	Západosibiřská rovina (povodí Obu), evropské Rusko (mezi městy Kazaň, Ufa a Samara), povodí Severní Dviny
<u>zemní plyn</u>	Obský záliv, povodí řeky Viljuj
<u>hnědé uhlí</u>	Ural, Dálný východ
<u>černé uhlí</u>	Kuzněcká černouhelná pánev (Kuzbas)
<u>Fe-ruda</u>	Kuzněcká pánev, Ural, Dálný východ
<u>zlato a další kovy, diamanty</u>	Dálný východ, méně Ural

Zemědělství

Významnými komoditami rostlinné a živočišné výroby jsou **brambory, ječmen, pšenice, luštěniny, cukrová řepa; vepřové, drůbeží a skopové maso; rybolov**.

rozorané stepi (celiny) – Západní Sibiř, dnes intenzivní zemědělství

Kubáň – severní Kavkazsko	} ruské obilnice
černozemní střed	

pobřeží Černého moře – ovoce, slunečnice

Průmysl

soustředí se do velkých měst a míst těžby surovin

Moskva, St. Petersburg – těžký průmysl

Nižnyj Novgorod

jižní Ural (Perm, Jekatěrinburg, Ufa, Čeljabinsk) – těžký průmysl (hutnictví, strojírenský, chemický), dřevozpracující

jižní Sibiř (Omsk, Novosibirsk, Novokuzněck) – těžký průmysl

výroba elektrické energie	většina tepelné elektrárny (65 %) jaderné (Kurská, Sosnovyj Bor – u Petrohradu), vodní (Nižněgorodská, Samarská, Volgogradská – Volha; Krasnojarská – Jenisej)
---------------------------	---

Doprava

Transsibiřská magistrála

- stavba zahájena v roce 31. 5. 1891, plně elektrifikovaná, elektrifikace dokončena v roce 2002 po 73 letech (Moskva, Kazaň, Jekatěrinburg, Omsk, Novosibirsk, Irkutsk, Čita, Chabarovsk, Vladivostok)
- maximální rychlost 140 km/hod. zejména v úseku Omsk – Novosibirsk (až 600 km bez jediné zatáčky)
- Expresní vlak *Rossija* ujede vzdálenost Moskva – Vladivostok za 6 dní
- ročně se po trase dopraví z Japonska do Evropy obrovské množství zboží
- celková délka 9288 km

Severní větev – BAM (Bajkalsko-amurská magistrála – Bratsk, Komsomolsk)

- původně pro vojenské účely
- dnes nevytížená, jezdí po ní jen několik spojů denně

ropovod Družba

Cestovní ruch

Rusko obecně nepatří mezi vyhledávané turistické destinace. Přesto se zde nachází řada kulturně-historických a přírodních skvostů, které ročně navštíví tisíce zahraničních turistů.

Moskva (10,5 mil. obyvatel)

- Rudé náměstí
 - chrám Vasila Blaženého
 - mauzoleum V. I. Lenina
 - obchodní dům GUM (patří mezi 10 nejluxusnějších obchodních domů světa)
 - Kreml (od roku 1990 na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO)
- Moskevská státní univerzita M. V. Lomonosova
- Velké divadlo
- Tverská třída, Starý a Nový Arbat

Sankt-Petěrsburg (4,6 mil. obyvatel, 1924 – 1991 Leningrad)

- 27. května 1703 založen carem Petrem Velikým
- *Petrodvorec* – letní rezidence ruských carů
- *Zimní palác* nechala postavit dcera Petra Velikého, Kateřina Veliká z něj učinila *Galerii Ermitáž* (1764, skupovala vzácné obrazy po celé Evropě, dnes je to největší obrazárna na světě, jsou zde více než 3 miliony uměleckých děl)
- *Katedrála svatého Izáka* (zlatá kupole se vypíná do výše 100 m, je obložena asi 100 kg čistého zlata)
- široké bulváry (*Něvský prospekt* se táhne v délce asi 4 km)
- *Petropavlovská pevnost*
- *Aurora*

Puškin (85 000 obyvatel, Carské Selo)

- 25 km na jih od Sankt-Petěrsburgu
- rozsáhlé palácové a parkové komplexy jsou zapsány na seznamu Světového dědictví UNESCO

Soči (330 000 obyvatel)

- už od první poloviny 20. století výstavné rekreační středisko u pobřeží Černého moře
- teplé podnebí (horká léta, mírné zimy)
- díky příznivému podnebí se v okolí pěstuje čaj (nejseverněji v Evropě)